

แบบฟอร์มตอบคำถามทางด้านยาอย่างเป็นระบบ

วันที่รับคำถาม : 6/01/2020

เวลา : 13.00

ข้อมูลผู้ถาม

ชื่อผู้ถาม : คุณ กวาง

ที่อยู่/โทร : -

อาชีพ/วิชาชีพ : ลูกจ้างบริษัทเอกชน

วัตถุประสงค์ในการถาม : การรับประทาน/ใช้ยา ที่ถูกต้อง

ความรีบด่วนที่ต้องการ : -

วิธีการถามทาง : เว็บไซต์คณะ

แหล่งข้อมูลที่ได้มีการสืบค้นมาแล้วและผลการสืบค้นข้อมูล

ข้อมูลคำถาม

- คำถามแรก (Initial question) : ดิฉันได้กินยา Primolut[®] N เม็ดแรก เมื่อประจำเดือนมาวันแรกไม่ทราบว่าจะมีอันตรายไม่ค่ะ ถ้าหากมีเพศสัมพันธ์มีโอกาสจะท้องไม่ค่ะ และดิฉันหยุดยาคุมมา 4 วันแล้ว ดิฉันจะเริ่มกินยาคุมได้เมื่อไรค่ะ
- ข้อมูลภูมิหลังของคำถาม (Background information): -
- สรุปคำถามที่แท้จริงเพื่อการสืบค้น (Ultimate question) โดยใช้หลัก PICO

P = ผู้หญิงที่ต้องการเลื่อนประจำเดือน

I = Primolut[®] N

C = -

O = เลื่อนประจำเดือน, คุมกำเนิด

- คำถามที่แท้จริงคือ
 1. กินยา Primolut[®] N เม็ดแรก เมื่อประจำเดือนมาวันแรกมีอันตรายหรือไม่และยามีประสิทธิภาพคุมกำเนิดได้หรือไม่
 2. หยุดยา Primolut[®] N 4 วัน สามารถเริ่มกินยาคุมแบบ 21 เม็ดได้เมื่อไร
 3. หยุดยา Primolut[®] N 4 วัน สามารถเริ่มกินยาคุมแบบ 28 เม็ดได้เมื่อไร
- การจัดประเภทของคำถามที่แท้จริงเพื่อการสืบค้น : Administration, Efficacy & safety
- เอกสารอ้างอิงที่ควรใช้ : ฐานข้อมูลออนไลน์

การสืบค้นข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Search strategy and conduct on systematic search)

แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือทั้งหมดที่เลือกใช้และสรุปคำตอบจากแต่ละแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลตติยภูมิ/ทุติยภูมิ/ปฐมภูมิ

แหล่งข้อมูล: PRODUCT INFORMATION

คำตอบ Primolut® N คือ Norethisterone 5.0 mg มีข้อบ่งใช้ ดังนี้

- Dysfunctional uterine bleeding
- Relief of primary and secondary amenorrhoea
- Timing of menstruation
- Endometriosis

วิธีการใช้ยาเพื่อเลื่อนประจำเดือน คือ รับประทานยา Primolut® N ครั้งละ 1 เม็ด วันละ 2-3 ครั้ง โดยเริ่มรับประทานยาประมาณ 3 วันก่อนวันที่จะมีประจำเดือน และประจำเดือนจะมาอีกครั้งหลังจากหยุดใช้ยา 2-3 วัน โดยยาจะสามารถเลื่อนประจำเดือนได้ไม่เกิน 10-14 วัน

แหล่งข้อมูล : เว็บไซต์คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คำตอบ Primolut® N คือ Norethisterone 5 mg

ยานี้มีฤทธิ์คล้ายฮอร์โมนโปรเจสตอโรน และมีข้อบ่งใช้ในการรักษาความผิดปกติของรอบเดือนหลายชนิด เช่น กลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน (PMS) ซึ่งมักมีอาการปวดศีรษะ หรืออารมณ์หงุดหงิดก่อนมีประจำเดือน รักษาภาวะเยื่อบุโพรงมดลูกเจริญผิดที่ (endometriosis) และเนื่องจากยามีผลทำให้เยื่อบุโพรงมดลูกไม่หลุดลอกออกมาเป็นประจำเดือน จึงมีข้อบ่งใช้ในการเลื่อนประจำเดือนได้

คำแนะนำในการใช้ยาเลื่อนประจำเดือน คือ ควรเริ่มรับประทานอย่างน้อย 3 วัน ก่อนวันที่คาดว่าจะมีประจำเดือน โดยรับประทานครั้งละ 1 เม็ด วันละ 2 ครั้ง (เช้าและเย็น) หรือวันละ 3 ครั้ง (เช้า กลางวัน และเย็น) ทั้งนี้ ไม่ควรใช้ยานานเกิน 2 สัปดาห์ และจะมีประจำเดือนภายใน 2-3 วันหลังจากหยุดยา ดังนั้น การรับประทานยาก่อนประจำเดือนมาแค่ 1 วัน หรือตอนที่กำลังมีประจำเดือน ซึ่งเยื่อบุโพรงมดลูกได้หลุดลอกออกมาแล้ว ยาจึงอาจมีผลเพียงช่วยลดปริมาณและจำนวนวันของการมีประจำเดือนให้น้อยลง แต่หลังจากหยุดยา จะทำให้มีประจำเดือนซ้ำอีกในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน

เนื่องจากการใช้ยาเลื่อนประจำเดือน จะเริ่มใช้อย่างน้อย 3 วัน ก่อนวันที่คาดว่าจะมีประจำเดือน ซึ่งเป็นช่วงปลายของรอบเดือน (ผ่านช่วงไข่ตกมาแล้ว) หากมีเพศสัมพันธ์ระหว่างรับประทานยาเลื่อนประจำเดือน โอกาสการตั้งครรภ์จึงอาจพบน้อย อย่างไรก็ตาม ควรใช้ถุงยางอนามัยในการคุมกำเนิดร่วมด้วย

แหล่งข้อมูล : WHO

คำตอบ รอบประจำเดือน แบ่งเป็น 3 phases ดังนี้

1. early infertile: เริ่มตั้งแต่วันที่แรกของการมีประจำเดือน

2. fertile phase: วันที่ไข่ตก (วันที่ 14 ของรอบเดือน) และช่วงก่อน-หลังวันไข่ตกเล็กน้อย ช่วงนี้หากมีเพศสัมพันธ์จะทำให้ตั้งครรภ์ได้
3. postovulatory (or late) infertile phase: เริ่มเมื่อสิ้นสุด fertile phase ends จนกระทั่งเริ่มรอบเดือนครั้งต่อไป

แหล่งข้อมูล : American family physician (AAFP)

คำตอบ การศึกษา Preventing Gaps When Switching Contraceptives

พบว่า การเปลี่ยนยาคุมกำเนิดชนิดรับประทาน สามารถปฏิบัติ ดังนี้
ในกรณีที่รับประทานยาคุมกำเนิดแบบเก่าอยู่ในช่วงเม็ดฮอร์โมน สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบใหม่ได้ในวันถัดไป โดยไม่ต้องเว้นให้ประจำเดือนมา หากรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบเก่าอยู่ในช่วงเม็ดแปป่ง หรือเป็นช่วงเว้นให้ประจำเดือนมา สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบใหม่ได้เลยและต้องคุมกำเนิดอื่น ๆ ร่วมด้วย โดยวิธีปฏิบัตินี้ใช้ได้ทั้งยาเม็ดคุมกำเนิดแบบฮอร์โมนรวมและแบบโปรเจสตินเดี่ยว

แหล่งข้อมูล : CDC

คำตอบ ยาคุมกำเนิดชนิด POPs สามารถเริ่มรับประทานช่วงใดก็ได้ แต่ต้องมั่นใจว่าไม่มีการตั้งครรภ์ขณะนั้น โดยหากเริ่มรับประทานภายใน 5 วันแรกของการมีประจำเดือน ไม่จำเป็นต้องใช้การคุมกำเนิดอื่นร่วมด้วย แต่หากเริ่มรับประทานหลังจากช่วง 5 วันแรกของการมีประจำเดือน ต้องมีการคุมกำเนิดอื่นร่วมด้วยเป็นเวลา 2 วันหรืองดการมีเพศสัมพันธ์

แหล่งข้อมูล : Lexicomp

คำตอบ Norethisterone [Norethindrone] มีข้อบ่งใช้และขนาดยา ดังนี้

- Abnormal uterine bleeding (norethindrone acetate 5 mg tablet; norethindrone 5 mg tablet)
- Amenorrhea (norethindrone acetate 5 mg tablet)
- Contraception (norethindrone 0.35 mg tablet; norethindrone enantate injection)
- Endometriosis (norethindrone acetate 5 mg tablet; norethindrone 5 mg tablet)

วิธีการใช้เพื่อคุมกำเนิด คือ กินเวลาเดียวกันทุกวัน หากลืมรับประทานยาหรือรับประทานยาช้ากว่าเวลาที่รับประทานปกติมากกว่า 3 ชั่วโมง ควรใช้การคุมกำเนิดแบบอื่นร่วมด้วยเป็นเวลา 48 ชั่วโมง

แหล่งข้อมูล : คู่มือการให้บริการวางแผนครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข

คำตอบ การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมน Progesterone เดียว สำหรับสตรีที่กำลังมีประจำเดือน เริ่มต้นรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดได้ภายใน 5 วันหลังจากเริ่มมีประจำเดือน โดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีคุมกำเนิดวิธีอื่นควบคู่ไปด้วย

สำหรับยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมนรวม เริ่มต้นรับประทานระหว่างวันที่ 1- 5 ของรอบระดู ควรรับประทานให้เป็นเวลาเดียวกันทุกวันเพื่อป้องกันการลืม ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิด 21 เม็ด ทุกเม็ดจะมีฮอร์โมน เมื่อรับประทานหมดแผงแล้วต้องงดเว้น การรับประทาน 7 วัน เพื่อให้มีระดู แล้วจึงเริ่มรับประทานแผงใหม่ สำหรับยาเม็ดคุมกำเนิดชนิด 28 เม็ด 21 เม็ดแรกเป็นฮอร์โมน ส่วนอีก 7 เม็ดเป็นยาหลอก ดังนั้น จึงเริ่มรับประทานยาที่เป็นฮอร์โมนวันละ 1 เม็ดได้ทุกวันไม่ต้องงด ซึ่งประจำเดือนจะมาในช่วงการรับประทานยาหลอก 7 เม็ด

แหล่งข้อมูล : PubMed

คำตอบ การศึกษา Progestin-only pills for contraception

เป็นการ review การศึกษาประเภท randomized controlled trials ของ progestin-only pills เพื่อหาความแตกต่างของประสิทธิภาพในการคุมกำเนิด โดยเปรียบเทียบยา ดังนี้ desogestrel 75 µg, levonorgestrel 30 µg, mifepristone, ethynodiol diacetate 0.25 mg พบว่า megestrol acetate มีประสิทธิภาพในการคุมกำเนิดน้อยที่สุด และ levonorgestrel 30 µg มีประสิทธิภาพในการคุมกำเนิดมากกว่า norethisterone 350 µg และยังพบว่าการเริ่มใช้ยาหลังจากคลอดบุตรไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการคุมกำเนิด

สรุปคำค้นที่ใช้ (Keywords) : Primolut® N, contraception, delay menstruation, Combine oral contraceptions, norethisterone, menstruation cycle, POPs contraceptive efficacy

การวิเคราะห์และสังเคราะห์คำตอบ

1. กินยา Primolut® N เม็ดแรก เมื่อประจำเดือนมาวันแรกมีอันตรายหรือไม่และยามีประสิทธิภาพคุมกำเนิดได้หรือไม่

ตอบ จากข้อมูลยา^[1] พบว่า Primolut® N คือ Norethisterone 5.0 mg โดยมีข้อบ่งใช้ในการเลื่อนประจำเดือน เริ่มรับประทานยาประมาณ 3 วันก่อนวันที่จะมีประจำเดือน

ข้อมูลจากเว็บไซต์คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล^[2] พบว่า การรับประทานยาก่อนประจำเดือนมาเพียง 1 วัน หรือขณะกำลังมีประจำเดือน ซึ่งเยื่อบุโพรงมดลูกได้หลุดลอกออกมาแล้ว ยาอาจมีผลเพียงช่วยลดปริมาณและจำนวนวันของการมีประจำเดือนให้น้อยลง แต่หลังจากหยุดยา จะทำให้มีประจำเดือนซ้ำอีกในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน

ข้อมูลจาก CDC^[5] พบว่า ยาคุมกำเนิดชนิด POPs สามารถเริ่มรับประทานช่วงใดก็ได้ แต่ต้องมั่นใจว่าไม่มีการตั้งครรภ์ขณะนั้น

ข้อมูลจากคู่มือการให้บริการวางแผนครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข^[7] พบว่า การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมน Progesterone เดียว สำหรับสตรีที่กำลังมีประจำเดือน เริ่มต้นรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดได้ภายใน 5 วันหลังจากเริ่มมีประจำเดือน โดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีคุมกำเนิดวิธีอื่นควบคู่ไปด้วย

ข้อมูลจาก Lexicomp^[6] และการศึกษาประสิทธิภาพของการคุมกำเนิดในยาเม็ดคุมกำเนิดชนิด Progesterone จากฐานข้อมูล PubMed^[8] พบว่า Norethisterone ขนาด 0.35 mg มีประสิทธิภาพในการคุมกำเนิด

และข้อมูลจาก WHO^[3] พบว่า รอบประจำเดือน แบ่งเป็น 3 phases ดังนี้

1. early infertile: เริ่มตั้งแต่วันที่แรกของการมีประจำเดือนจนถึงวันก่อนไข่ตก
2. fertile phase: วันที่ไข่ตก (วันที่ 14 ของรอบเดือน) และช่วงก่อน-หลังวันไข่ตกเล็กน้อย ช่วงนี้หากมีเพศสัมพันธ์จะทำให้ตั้งครรภ์ได้
3. postovulatory (or late) infertile phase: เริ่มเมื่อสิ้นสุด fertile phase ends จนกระทั่งเริ่มรอบเดือนครั้งต่อไป

ดังนั้นการใช้ยา Primolut[®] N เม็ดแรก เมื่อประจำเดือนมาวันแรก ยาอาจมีผลเพียงช่วยลดปริมาณและจำนวนวันของการมีประจำเดือนให้น้อยลง แต่หลังจากหยุดยา จะทำให้มีประจำเดือนซ้ำอีกในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เนื่องจากช่วงเวลาที่ตัวยายังอยู่ในช่วง 5 วันแรกของการมีประจำเดือน ทำให้ยามีประสิทธิภาพในการคุมกำเนิดได้ และหากมีเพศสัมพันธ์ในช่วงนี้โอกาสการตั้งครรภ์จะน้อยด้วยกลไกตามธรรมชาติของร่างกาย

2. หยุดยา Primolut[®] N 4 วัน สามารถเริ่มกินยาคุมแบบ 21 เม็ดได้เมื่อไร

ตอบ ข้อมูลจาก American family physician (AAFP)^[4] การศึกษา Preventing Gaps When Switching Contraceptives พบว่า ในกรณีที่รับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบเก่าอยู่ในช่วงเม็ดฮอร์โมน สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบใหม่ได้ในวันถัดไป โดยไม่ต้องเว้นให้ประจำเดือนมา หากการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบเดิมอยู่ในช่วงเว้นให้ประจำเดือนมา สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบใหม่ได้เลยและต้องคุมกำเนิดอื่นๆร่วมด้วย แต่หากไม่เคยใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดใดๆก่อนใช้ยา Primolut[®] N หลังจากหยุดใช้ยา Primolut[®] N 4 วัน สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดชนิด 21 เม็ดได้เลย เนื่องจากเป็นช่วงเวลาของรอบเดือนใหม่ ซึ่งจากข้อมูลในคู่มือการให้บริการวางแผนครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข^[6] พบว่า ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมนรวม เริ่มต้นรับประทานระหว่างวันที่ 1- 5 ของการมีประจำเดือน

3. หยุดยา Primolut[®] N 4 วัน สามารถเริ่มกินยาคุมแบบ 28 เม็ดได้เมื่อไร

ตอบ ข้อมูลจาก American family physician (AAFP)^[4] การศึกษา Preventing Gaps When Switching Contraceptives พบว่า ในกรณีที่รับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบเก่าอยู่ในช่วงเม็ดฮอร์โมน สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบใหม่ได้ในวันถัดไป โดยไม่ต้องเว้นให้ประจำเดือนมา หากการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบเดิมอยู่ในช่วงเม็ดแป้ง สามารถเริ่มรับประทาน

ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบใหม่ได้เลยและต้องคุมกำเนิดอื่นๆร่วมด้วย แต่หากไม่เคยใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดใดๆก่อนใช้ยา Primolut® N หลังจากหยุดใช้ยา Primolut® N 4 วัน สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดชนิด 28 เม็ดได้เลย เนื่องจากเป็นช่วงเวลาของรอบเดือนใหม่ ซึ่งจากข้อมูลในคู่มือการให้บริการวางแผนครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข^[6] พบว่า ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมนรวม เริ่มต้นรับประทานระหว่างวันที่ 1- 5 ของการมีประจำเดือน

ข้อมูลการตอบคำถาม

สรุปคำตอบที่ตอบแก่ผู้ถาม

Primolut® N คือยา Norethisterone 5.0 mg^[1] สามารถใช้เลื่อนประจำเดือนได้ เริ่มรับประทานอย่างน้อย 3 วัน ก่อนวันที่คาดว่าจะมีประจำเดือน รับประทานครั้งละ 1 เม็ด วันละ 2 ครั้ง (เช้าและเย็น) หรือวันละ 3 ครั้ง (เช้า กลางวัน และเย็น) ทั้งนี้ไม่ควรใช้ยานานเกิน 2 สัปดาห์ และจะมีประจำเดือนภายใน 2-3 วันหลังจากหยุดยา สำหรับการรับประทานยาในวันแรกที่มีประจำเดือน ซึ่งเยื่อบุโพรงมดลูกได้หลุดลอกออกมาแล้ว ยาจะมีผลเพียงช่วยลดปริมาณและจำนวนวันของการมีประจำเดือนให้น้อยลง แต่หลังจากหยุดยาจะทำให้มีประจำเดือนซ้ำอีกในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน^[2] หากมีเพศสัมพันธ์ในวันนี้อโอกาสการตั้งครรภ์จะน้อย เนื่องจากยังอยู่ในช่วงก่อนไข่ตก จึงเป็นการคุมกำเนิดด้วยกลไกตามธรรมชาติของร่างกาย^[3] หลังจากหยุดใช้ยา Primolut® N หากต้องการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด สามารถปฏิบัติได้ดังนี้

- กรณีใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบ 21 เม็ด หากรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบเก่าอยู่ในช่วงเม็ดฮอร์โมน สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบใหม่ได้ในวันถัดไปโดยไม่ต้องเว้นให้ประจำเดือนมา หากการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบเดิมอยู่ในช่วงเว้นให้ประจำเดือนมา สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบใหม่ได้เลย แต่ต้องมีการคุมกำเนิดอื่นๆร่วมด้วย หากไม่เคยใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดก่อนใช้ยา Primolut® N หลังจากหยุดใช้ยา Primolut® N 4 วัน สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดชนิด 21 เม็ดได้เลย

กรณีใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบ 28 เม็ด หากรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบเก่าอยู่ในช่วงเม็ดฮอร์โมน สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบใหม่ได้ในวันถัดไปโดยไม่ต้องเว้นให้ประจำเดือนมา โดยเริ่มใช้เม็ดที่เป็นฮอร์โมนเท่านั้น หากการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบเดิมอยู่ในช่วงเม็ดแป้ง สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดแบบใหม่ได้เลย แต่ต้องคุมกำเนิดอื่นๆร่วมด้วย แต่หากไม่เคยใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดก่อนใช้ยา Primolut® N หลังจากหยุดยา Primolut® N 4 วัน สามารถเริ่มรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดชนิด 28 เม็ดได้เลย^[4]

เอกสารอ้างอิง

1. Bayer Group. PRODUCT INFORMATION PRIMOLUT® N [Internet]. (Accessed on January 8, 2020). Available from:
<https://resources.bayer.com.au/resources/uploads/PI/file9462.pdf>
2. เกสัชกร สุรศักดิ์ วิชัยโย. ยาเลื่อนประจำเดือน [Internet]. (Accessed on January 8, 2020). Available from:
<https://www.pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/212/ยาเลื่อนประจำเดือน/>
3. World Health Organization Geneva. Human reproduction [Internet]. (Accessed on January 12, 2020). Available from:
<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/39322/9241542411-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. American family physician (AAFP). Preventing Gaps When Switching Contraceptives [Internet]. (Accessed on January 12, 2020). Available from:
<https://www.aafp.org/afp/2011/0301/p567.html>

วิธีการส่งคำตอบ : online

ชื่อผู้ตอบคำถาม : นางสาวกรรณก วัฒนา

วันที่ตอบคำถาม : 16/01/63

เวลา : 9.00 น.

รวมระยะเวลาที่ใช้ในการตอบคำถาม : 2 วัน

การติดตามผลการใช้ข้อมูลที่ตอบ : -